

Odpowiedzialność za szkody osobowe z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych

1. [Kierującego pojazdem nie będącego jego posiadaczem wobec poszkodowanego posiadacza pojazdu](#)
2. [Kierującego współposiadacza pojazdu wobec jego poszkodowanego małżonka będącego współposiadaczem pojazdu](#)
3. [Kierującego posiadacza pojazdu wobec jego poszkodowanych dzieci](#)

Odnosząc się do zagadnienia odpowiedzialności względem siebie w/w osób z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (OC) posiadaczy pojazdów mechanicznych przekazujemy poniższe wyjaśnienia, które mają na celu w przystępny sposób ukazać w/w problematykę.

Z pojawiających się ostatnio w mediach sygnałów, a także stwierdzając przypadki rozbieżności w orzecznictwie sądowym oraz ze spraw zgłaszanych Rzecznikowi przez osoby, których interesy Rzecznik reprezentuje wynika, że w części przypadków zakłady ubezpieczeń uznają obecnie za nieuzasadnione roszczenia z tytułu szkód na osobie wyrządzonych przez :

- po pierwsze kierującego pojazdem posiadaczowi tego pojazdu,
- po drugie kierującego współposiadacza pojazdu jego małżonkowi,
- po trzecie kierującego jego dzieciom.

Praktycznie mówiąc chodzi tutaj kolejno o :

1. Szkody osobowe wyrządzone przez kierującego pojazdem posiadaczowi pojazdu (np. kierujący sąsiad, kolega wyrządzi szkodę właścicielowi - posiadaczowi, właścicielowi pojazdu).

2. Szkody osobowe wyrządzone przez kierującego pojazdem małżonka drugiemu małżonkowi (czyli szkody osobowe wyrządzone sobie nawzajem przez współposiadaczy pojazdu - tutaj małżonków - których pojazd objęty jest małżeńską wspólnością ustawową).

3. Szkody osobowe wyrządzone przez kierującego pojazdem jego dzieciom (np. ojciec kierujący pojazdem wyrządzi szkodę swojemu dziecku).

Ad. 1. Posiadaczowi (np. właścicielowi) samochodu, który doznał w wyniku jego ruchu uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia (czyli po jego stronie wystąpiła szkoda osobowa) spowodowanego przez kierowcę (np. kierującego pojazdem sąsiada, kolegę) należy się odszkodowanie z jego własnego (czyli właściciela) ubezpieczenia OC (tzn. ubezpieczenia OC zawartego na należący do niego pojazd).

Takie stanowisko zajął niedawno Sąd Najwyższy w uchwale z 19 stycznia 2007r (sygn.akt III CZP 146/06). Analizując szerzej podstawy prawne tego stanowiska, należy wskazać, że zgodnie z art. 34 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK odszkodowanie z OC przysługuje, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną ruchem pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała rozstrój zdrowia lub też utrata zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Stosownie zaś do art. 35 w/w ustawy ubezpieczeniem OC objęta jest odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie objętym ubezpieczeniem, wyrządziła szkodę w związku z ruchem pojazdu.

Art. 38 pkt.1 w/w ustawy wyraźnie ogranicza odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń za szkody wyrządzone przez kierującego posiadaczowi ale wyłącznie w odniesieniu do szkód polegających na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie mienia wyrządzonych przez kierującego pojazdem jego posiadaczowi. Kierując się więc podstawową dla tekstów prawnych wykładnią literalną należy wnioskować, że zakład ubezpieczeń w tego typu przypadkach nie odpowiada za szkody majątkowe, natomiast odpowiada za szkody na osobie wyrządzone posiadaczowi pojazdu przez osobę nim kierującą. Taki pogląd szeroko jest prezentowany i powszechnie aprobowany w nauce prawa ubezpieczeniowego.

Ad. 2. Niejednolitą praktykę zakładów ubezpieczeń w sprawach odpowiedzialności względem siebie małżonków wywołało w ostatnim czasie rozbieżne orzecznictwo sądowe (np. uzasadnienie do postanowienia SN z dnia 12.01.2006r., sygn. akt CZP 81/05, uchwała SN z dnia 19.01.2007r., sygn. III CZP 146/06) a także nieuzasadnione i nie znajdujące podstaw prawnych stanowiska prezentowane w mediach.

Oceniając tą wadliwą praktykę niektórych zakładów ubezpieczeń, zdaniem Rzecznika, pierwszym zasadniczym argumentem na poparcie twierdzenia, że istnieje odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń w zakresie szkód osobowych wyrządzonych sobie przez małżonków jest podobnie jak w pkt. Ad. 1 zakres wyłączenia ochrony ubezpieczeniowej określony w art. 38 pkt. 1, który ogranicza odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń wyłącznie w przypadkach szkód w mieniu.

Wymieniona regulacja nie zwalnia zakładu ubezpieczeń z obowiązku zapłaty odszkodowania gdy dojdzie do powstania szkody osobowej, za którą odpowiedzialny jest posiadacz pojazdu lub kierujący. W świetle literalnej wykładni przepisów nie można próbować dochodzić do odmiennego wniosku a należy przyjąć, iż istnieje z ubezpieczenia OC odpowiedzialność współmałżonków wobec siebie za szkody osobowe. Nie może być również, co próbują forsować niektóre zakłady ubezpieczeń, podstawą odmowy norma art. 822 k.c., która stanowi normę o charakterze ogólnym w stosunku do szczegółowej regulacji również rangi ustawowej art. 34, 35 i 38 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK. Przepisy ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK są autonomiczne i stanowią normy szczegółowe tym samym mają tutaj pierwszeństwo w stosowaniu w stosunku do art. 822 k.c. Ponadto, co stanowi drugi z kluczowych argumentów w tej sprawie zwracamy uwagę, że regulacje prawa Unii Europejskiej, które wiążą również Polskę tutaj postanowienia Drugiej i Trzeciej Dyrektywy Komunikacyjnej - wyraźnie określają zasady odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń w zakresie ww. szkód, które powinny zagwarantować Państwa Członkowskie w swoim prawodawstwie, rozszerzając odpowiedzialność ubezpieczyciela w stosunku do zasad odpowiedzialności cywilnej przyjętych w przepisach kodeksu cywilnego.

Druga Dyrektywa Rady z dnia 30 grudnia 1983r. w sprawie zbliżenia ustawodawstwa Państw Członkowskich odnoszących się do ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów silnikowych (84/5/EWG) w art. 3 przewiduje, że członkowie rodziny ubezpieczającego lub kierowcy lub każdej innej osoby, która ponosi odpowiedzialność cywilną za szkodę objętą ubezpieczeniem nie mogą być wyłączeni, ze względu na ten związek pokrewieństwa, z możliwości skorzystania z ubezpieczenia w przypadku szkód na osobie. Warto dodatkowo przytoczyć orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 14.09.2000r., C-348/98, ECR 2000/8-9A/I-06711, w którym jednoznacznie stwierdzono, że artykuł 3 dyrektywy 84/5/EWG w sprawie zbliżenia ustawodawstwa Państw Członkowskich odnoszących się do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych wymaga, by ubezpieczenie obowiązkowe odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych obejmowało szkody na osobach pasażerów, będących członkami rodziny osoby ubezpieczonej, kierowcy pojazdu lub jakiegokolwiek innej osoby ponoszącej odpowiedzialność cywilną za wypadek

i której odpowiedzialność jest objęta obowiązkowym ubezpieczeniem pojazdów mechanicznych, jeżeli pasażerowie ci przewożeni są nieodpłatnie i bez względu na zawinięcie po stronie kierowcy pojazdu, który spowodował wypadek, wyłącznie, jeżeli prawo krajowe danego Państwa Członkowskiego wymaga objęcia takim ubezpieczeniem szkód osobowych, spowodowanych w takich samych warunkach u innych pasażerów, nie będących członkami rodziny. Co więcej art. 1 Trzeciej Dyrektywy Komunikacyjnej 90/232/EWG nakazuje objęcie ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych szkód w postaci uszkodzenia ciała wszystkich pasażerów, innych niż kierowca, wynikających z ruchu pojazdu.

Z tych dwóch zasadniczych względów istnieje odpowiedzialność z ubezpieczenia OC współmałżonków wobec siebie będących jednocześnie współposiadaczami pojazdu.

Ad. 3. Odnośnie omawianej kwestii zastosowanie znajdują argumenty prezentowane w pkt. Ad. 2, a także stanowisko w analogicznej sprawie Sądu Najwyższego w wyroku z 5 września 2003r. (sygn. akt II CKN 454/01) gdzie sąd stwierdził, że jeżeli w następstwie wypadku zwinionego przez kierowcę, śmierć poza nim poniosła osoba mu najbliższa, to pośrednio poszkodowane osoby najbliższe kierowcy (tutaj małoletnie dzieci) nie są wyłączone z kręgu osób trzecich w rozumieniu art. 822 k.c. zatem odpowiedzialność sprawcy za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym, w sytuacji gdy sprawcę i poszkodowanego łączą bliskie stosunki rodzinne, kształtuje się identycznie jak w innych przypadkach.

Zapraszamy jednocześnie do zapoznania się z orzecnictwem z tego zakresu na naszej stronie :

http://www.rzu.gov.pl/vademecum/abc_ubezpieczen/podstawy_ubezp_komunikacyjne_o_c.htm

W przypadku, gdy Państwa problem wymagał szerszego wyjaśnienia zapraszamy do skorzystania z porad ekspertów udzielanych podczas dyżurów telefonicznych. Dyżury te odbywają się od poniedziałku do piątku pod numerem telefonu: /0...22/ 33-37-328 w godzinach porannych od 10.00 do 13.00 oraz popołudniowych od 17.00 do 19.00.